

ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK ÉRTÉKELÉSE TELEPÜLÉSI ZÖLDFELÜLETEKEN

Török Katalin, MTA ÖK

Kiss Márton, Gulyás Ágnes, Szegedi Tudományegyetem

*...hogy élni tudjunk
a természet adta
lehetőségekkel*

Green city konferencia, Budapest
2018. 04. 13.

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

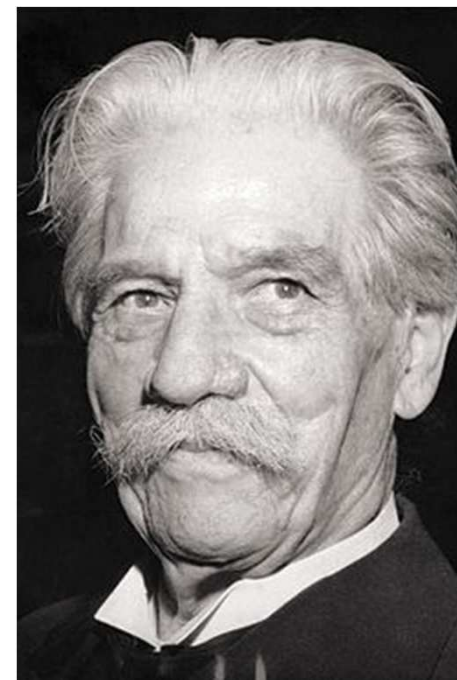
BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

„A természettől való eltávolodás az ő (Goethe) szemében a legnagyobb hiba volt, amelyet ember csak elkövethet.”

Albert Schweitzer beszéde Goethe halálának 100. évfordulóján,
Frankfurt am Main, 1932. március 22.

Johann Wolfgang von Goethe
Frankfurt am Main, 1749. augusztus 28.– Weimar,
1832. március 22.

Albert Schweitzer
Kaysersberg, Németország (ma
Franciaország) 1875. január 14. –
Lambaréne, Gabon, 1965. szeptember 4.

ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK

A természetvédelem országos programja.

Az élővilág életünk alapja – nem csak a természetvédelem tárgya

Az élő rendszerek által nyújtott javak = ökoszisztéma szolgáltatások (ÖSZ)

Az emberi életminőséget ÖSZ összessége határozza meg - nem csak amit közvetlenül fogyasztunk!

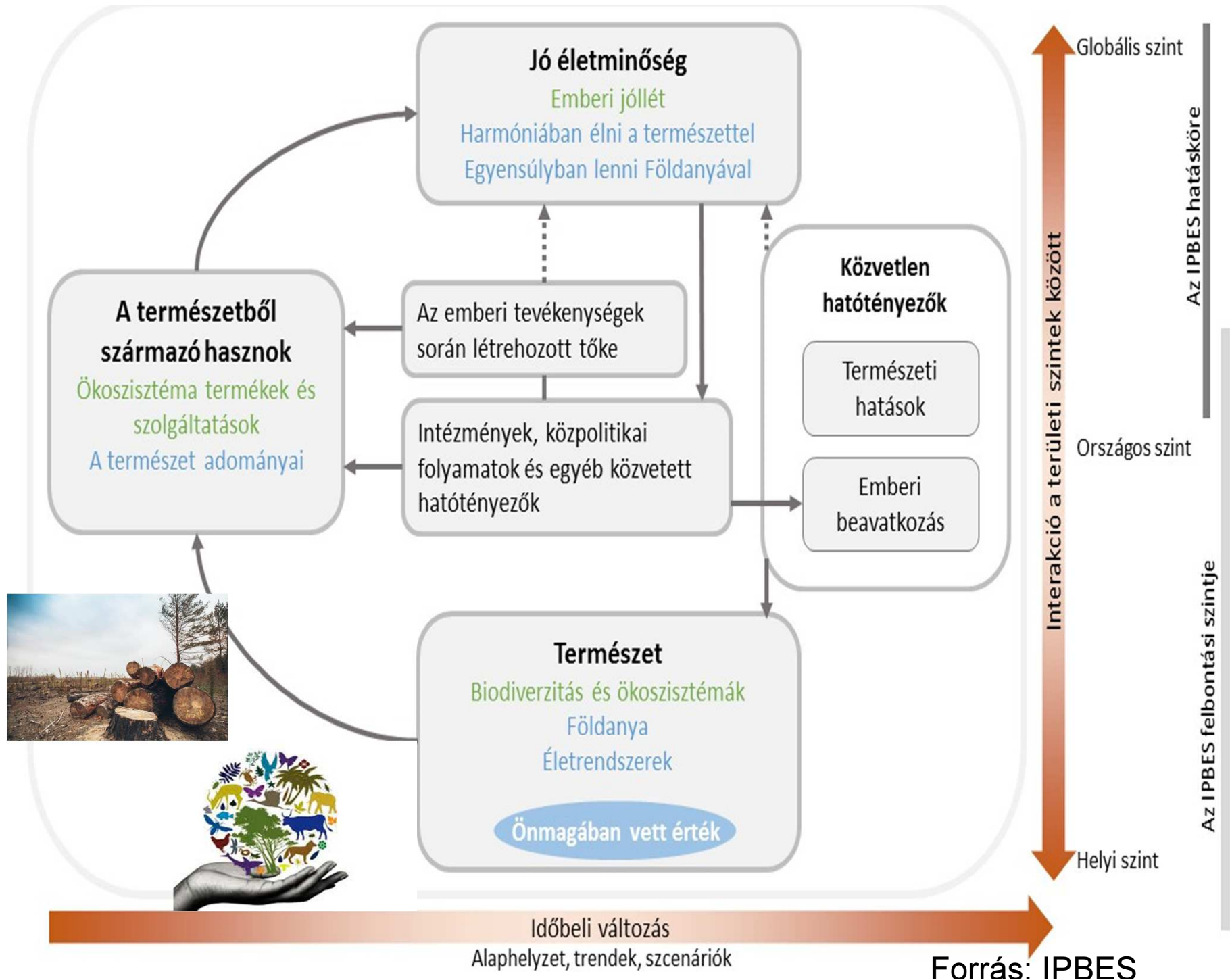
ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

MIT KAPUNK AZ ÉLŐVILÁGTÓL?

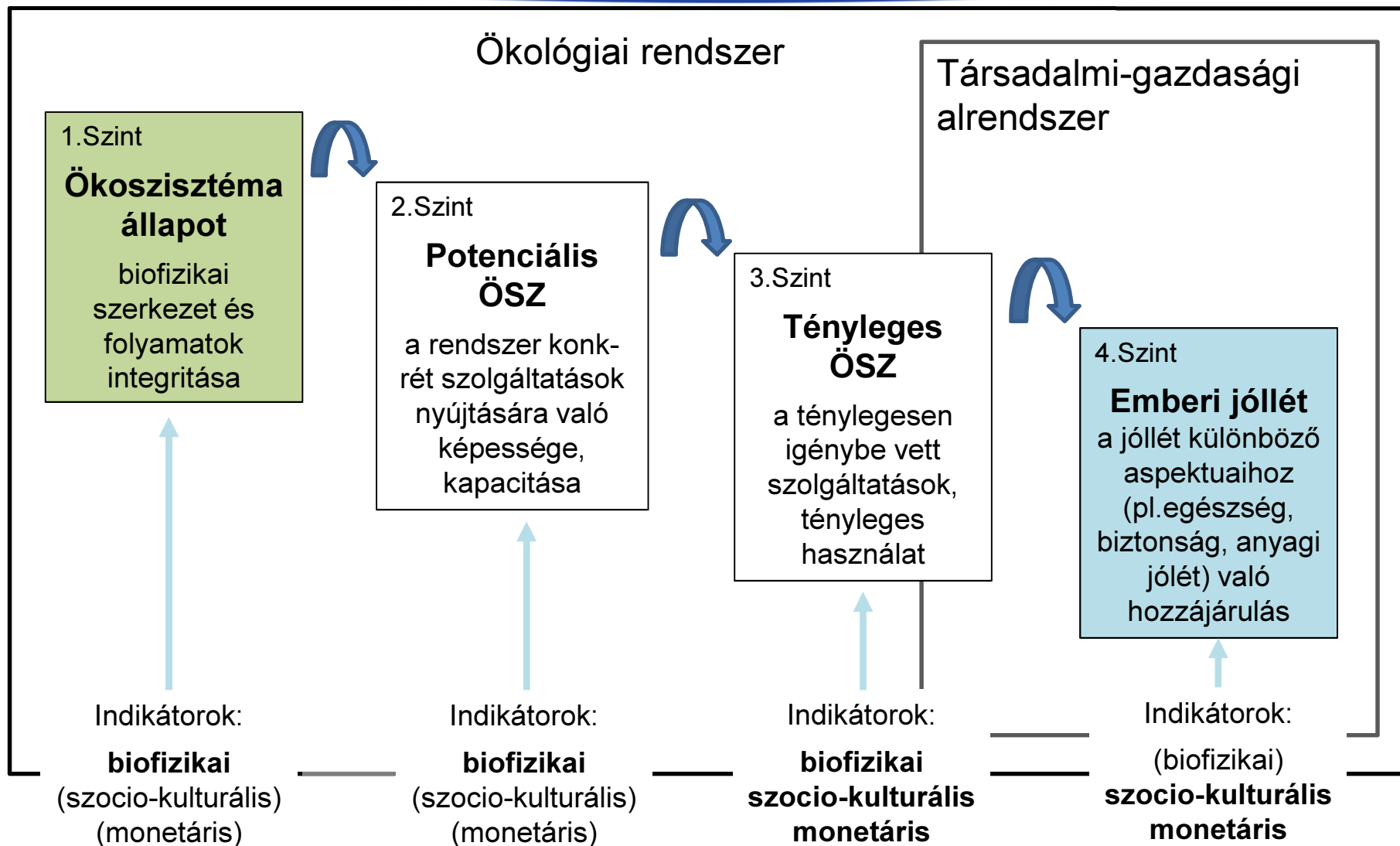
A természetvédelem országos programja.

ÁLLAPOT ÉS JÓLLÉT ÖSSZEFÜGGÉSE

A természetvédelem országos programja.

(Haines-Young és Potschin 2010, ill. Kovács et al. 2014, 2015 alapján, módosítva)

- **Az élővilág gyorsuló ütemben pusztul**

A ma ismert növényfajok 21%-át a **kihalás veszélyezteti** (Pimm, Raven TREE 2017)

A rövid távú haszon az erőforrások **túlhasználatából** – hosszú távú, nehezen visszafordítható károkat okoz

Az élővilág **egészséges működése felborult**

Ezért a degradáció mára már az **ellátó szolgáltatásokat** is veszélyezteti

A bruttó globális termelés **10%-a** évente a ÖSZ degradációs vesztesége

A megoldás nehéz, mert:

A degradáció ritkán egyetlen ok következménye – **komplex rendszer**

A globális gazdaság következtében a fogyasztás és annak hatása térben, időben **elválik** – nem tudatos

Hibás nézet: a GDP növekedés kell a fenntartható fejlődéshez

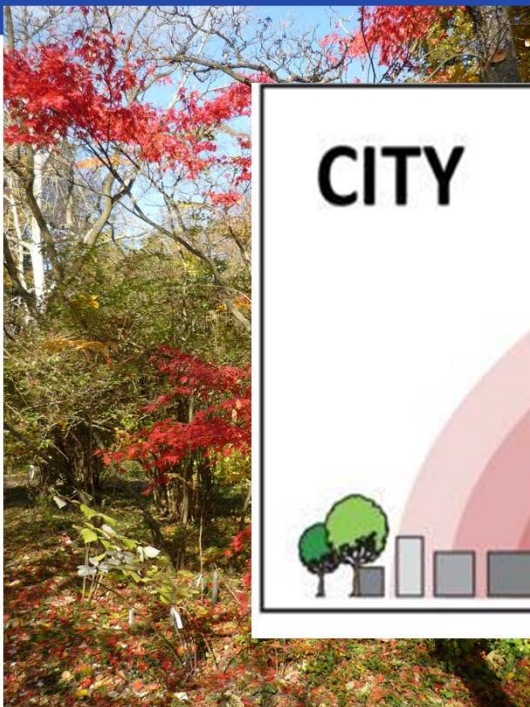
ökoszisztéma-
szolgáltatás

a természet ajándékai

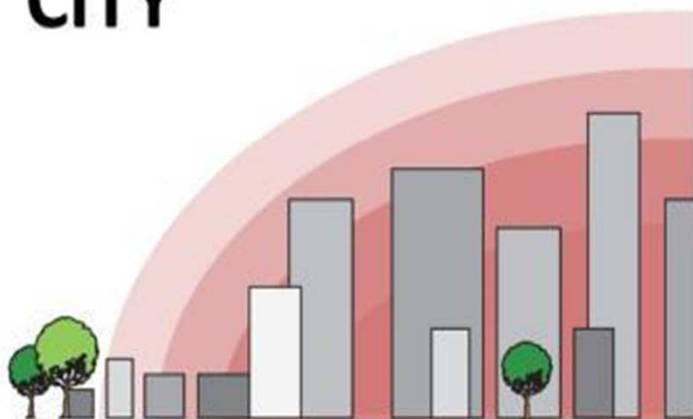
DE: számos nemzetközi egyezmény született a probléma kezelésére

EU Biodiv. Strat., Fenntartható fejlődési célok, Elsivatagosodás, Biodiv. Egyezmény

VÁROSI ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK

CITY

Nagyobb városi fás borítás csökkenti

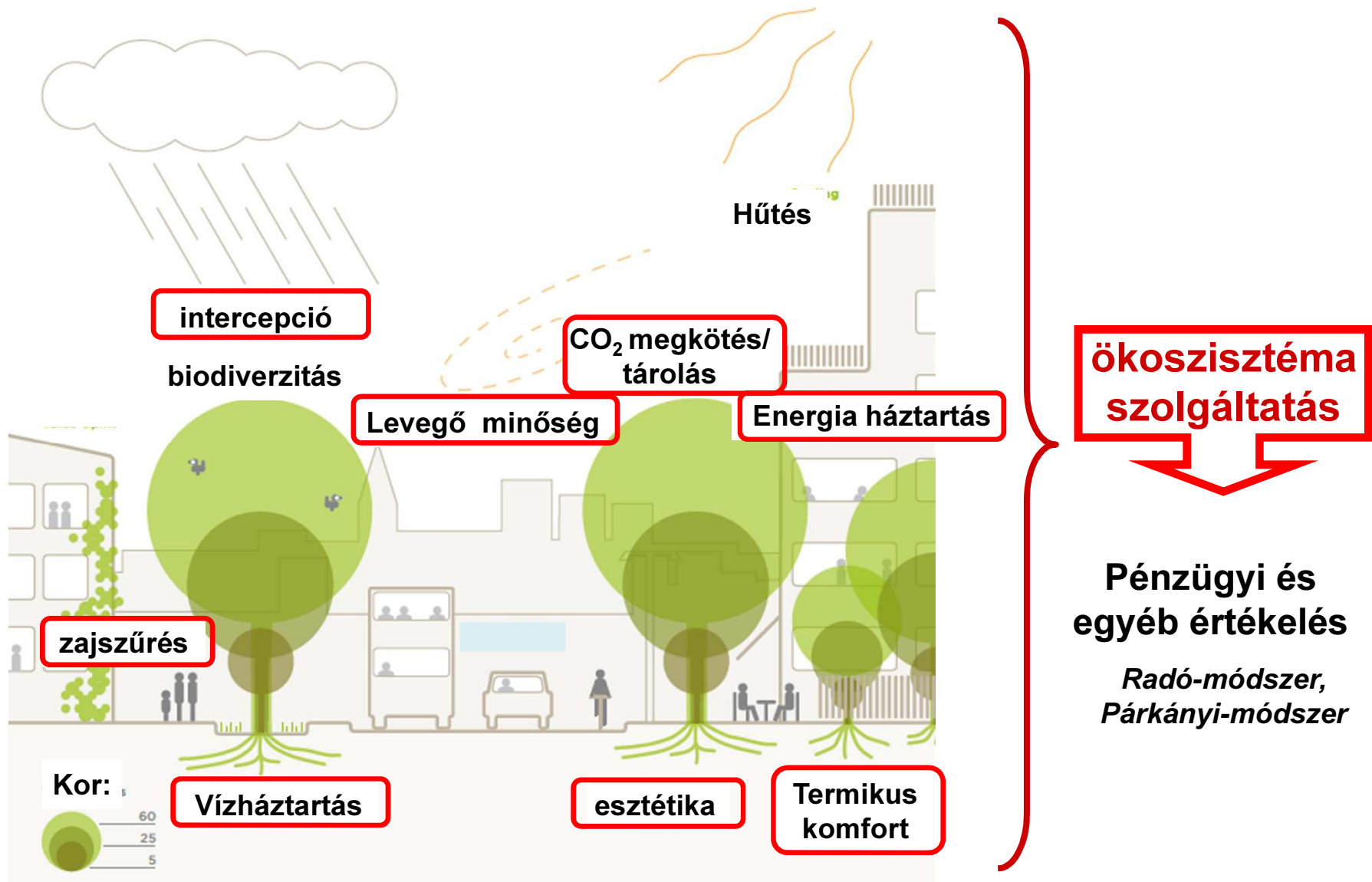
- a hősziget hatást
- a városi szennyezést
- a csapadéklefolyást, növeli a beszivárgást

**természet alapú
megoldások**

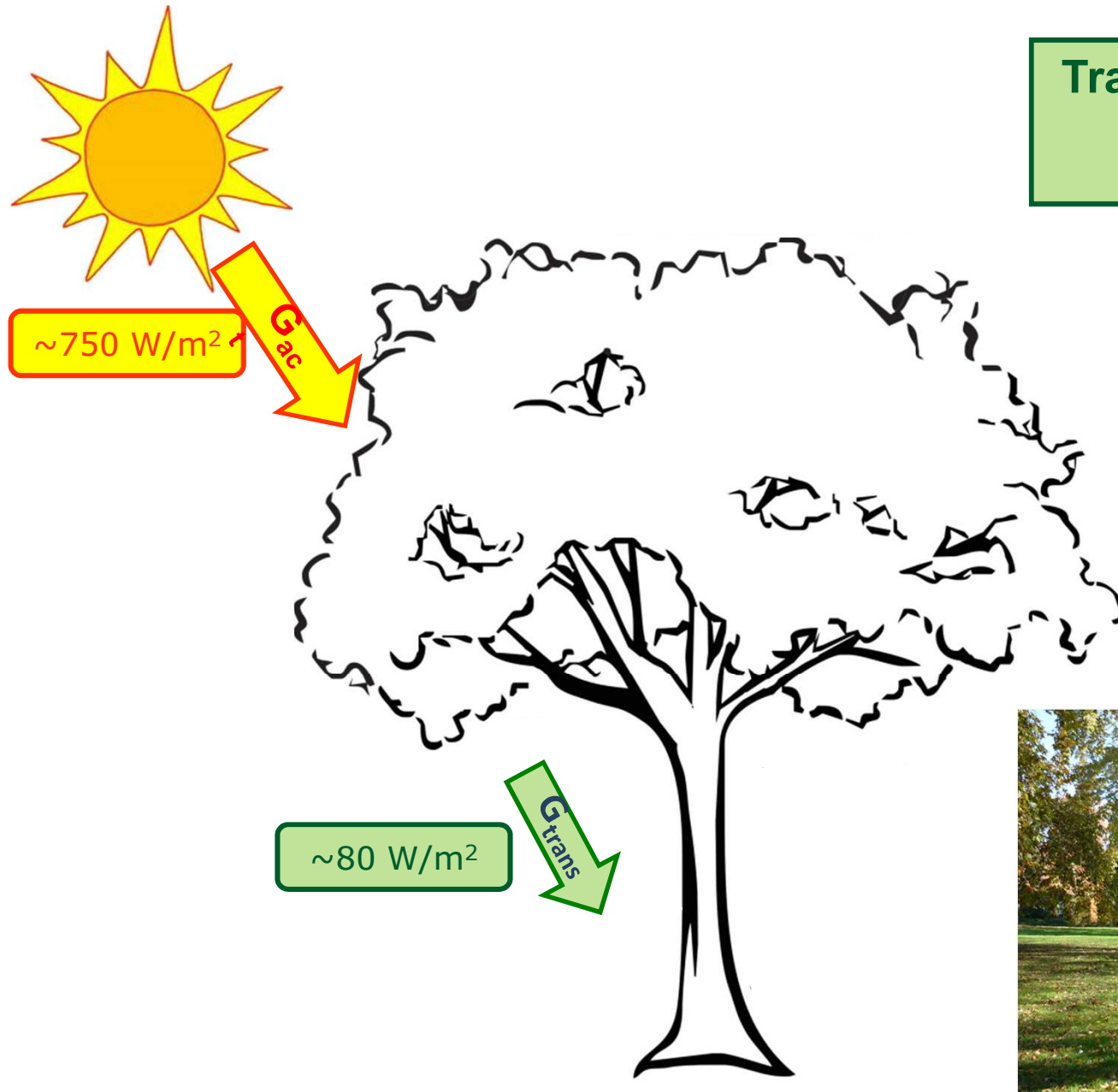

költségek: e.g. létesítés, energia- és vízigény, fenntartás; **DE megtérül**

Lissboa: 1 € költség → 4,48 € haszon
 Santa Monica: 1 € költség → 1,53 € haszon

Transmisszivitás:
 G_{trans} / G_{act}

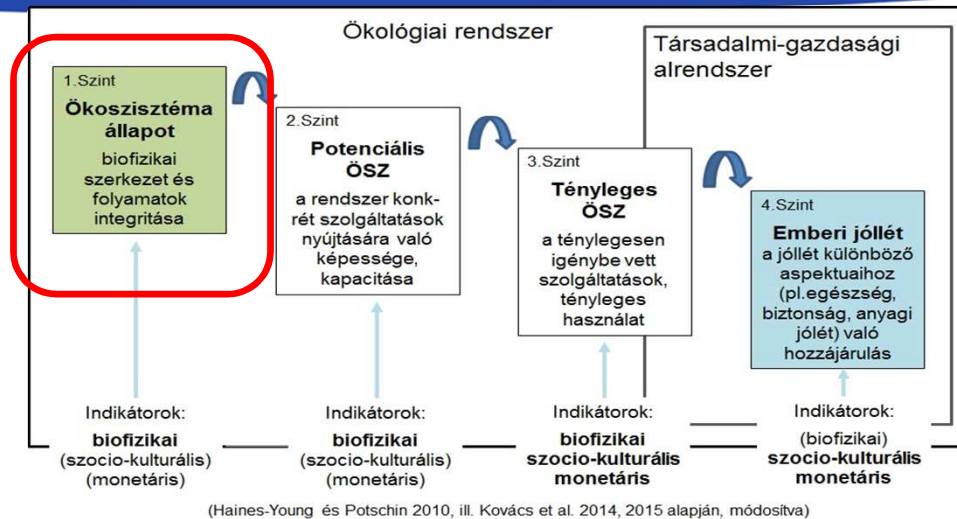
Klimaszabályozás

KULTURÁLIS SZOLGÁLTATÁSOK

HOGYAN MÉRHETŐK A VÁROSI ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK?

Ökoszisztéma állapot becsléséhez – élőhely tipizálás kell

Mesterséges felszínek (Urban)	1	Beépített területek	11	Beépített területek	110
		Települési zöldfelületek	12	Közparkok, utcai zöldfelületek fákkal	121
	Közparkok, utcai zöldfelületek fák nélkül			122	
	Kertek, udvarok			123	
	Út- és vasúthálózat	13	Szilárd burkolatú utak	131	
			Földutak	132	
			Vasutak	133	

ÁLLAPOTBECSLÉS

- Minden élőhelytípusra megadhatók **indikátorok**: pl. fajgazdagság, lombkorona magasság/borítás, levélfelület, burkolt terület aránya, fragmentáltság...
- Az értékek becslési skála alapján pontozhatók

1	2	3	4	5
Nagyon rossz	rossz	közepes	jó	nagyon jó

PI: burkolt terület aránya

>80%

80-60%

60-40%

40-30%

<30%

Indikátorok összegzése: a maximális pontszám %-ában

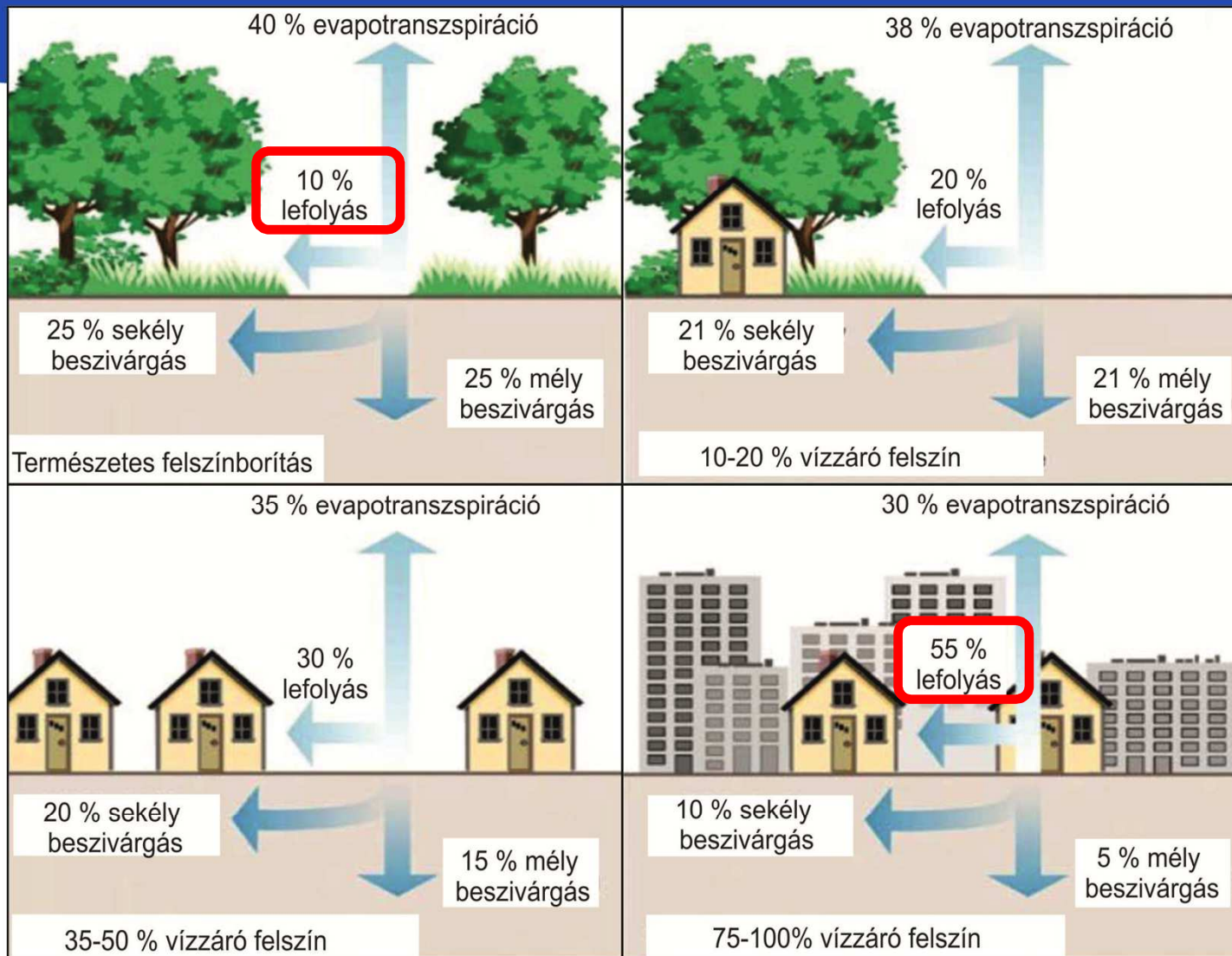
Forrás: MAES Bulgaria 2018 Methodology for urban ES

POTENCIÁLIS ÉS TÉNYLEGESEN IGÉNYBEVETT ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK

- Városi környezetben fontos ÖSZ típusokra összemosódik
- Mérések/modellek szükségesek (pl. i-Tree vagy irodalmi adatok)

A projektben:

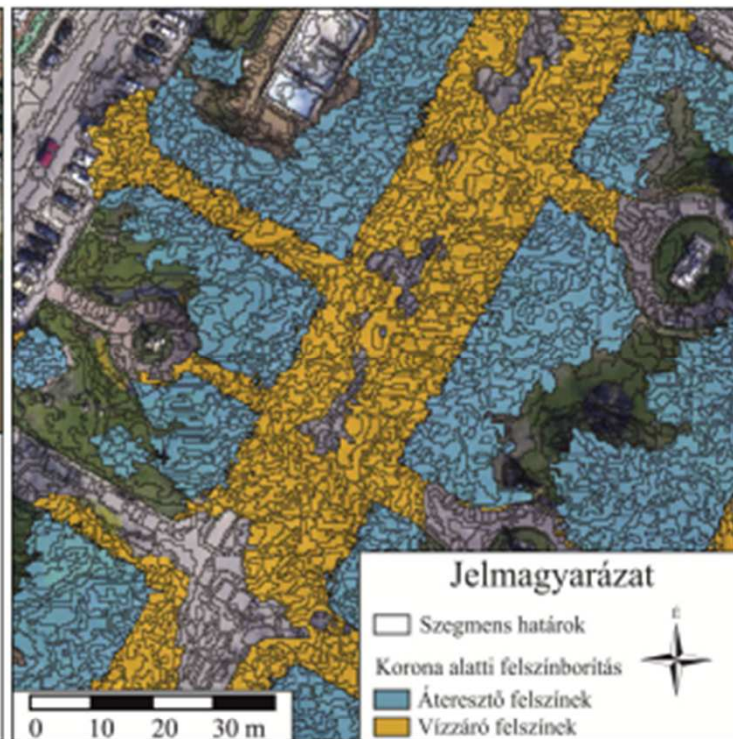
mikroklíma-szabályozás, zajszűrés, csapadékvíz-visszatartás, légszennyezés mérséklése, kulturális szolgáltatások

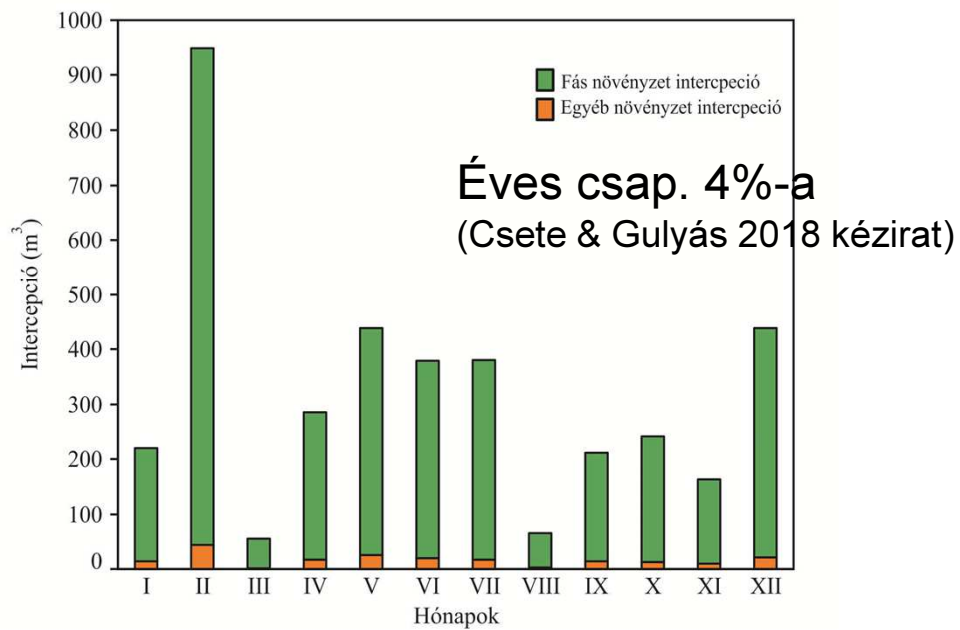
Vízháztartás módosítása (Csete & Gulyás 2018 kézirat)

3. ábra: A felszínborítási osztályok

4. ábra: A fakorona alatti felszínborítás

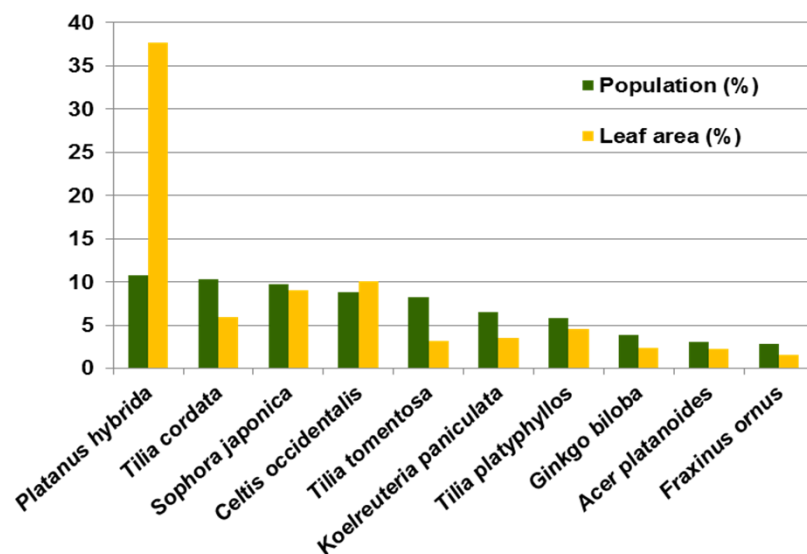

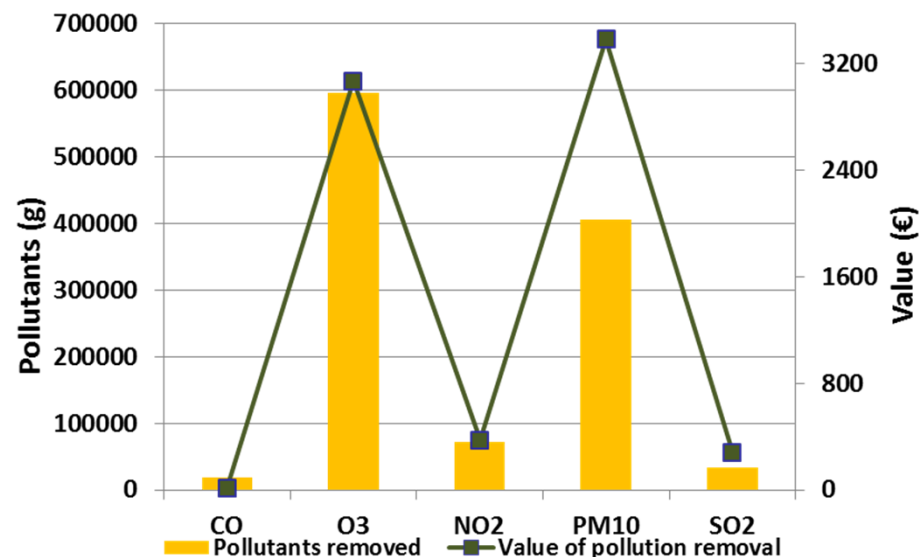
SZÉN- ÉS SZENNYEZŐANYAG MEGKÖTÉS

- Szeged vizsgált belvárosi területén 100 fafaj felmérése

10 leggyakoribb fafaj populációmérete és levélfelülete

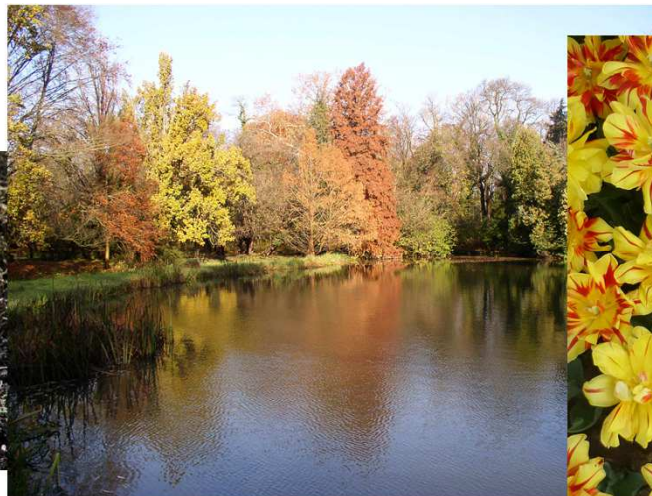
A levélfelület arányos a szénmegkötéssel (évi 15-60 kg/év/fa) (Kiss és mtsai 2015)

Megkötött szennyezők (200-400 g/fa/év) és pénzbeli értéke (1-7 EUR /fa/év) (100 faj, 6500 egyed)

ÖKOSZISZTÉMA SZOLGÁLTATÁSOK TÉRKÉPEZÉSE

- Élőhely alaptérkép
- Élőhely állapot térkép
- Ökoszisztéma szolgáltatás képessége (kiválasztottakra) az adott helyi állapotra
- Hozzárendelhető a monetáris érték is

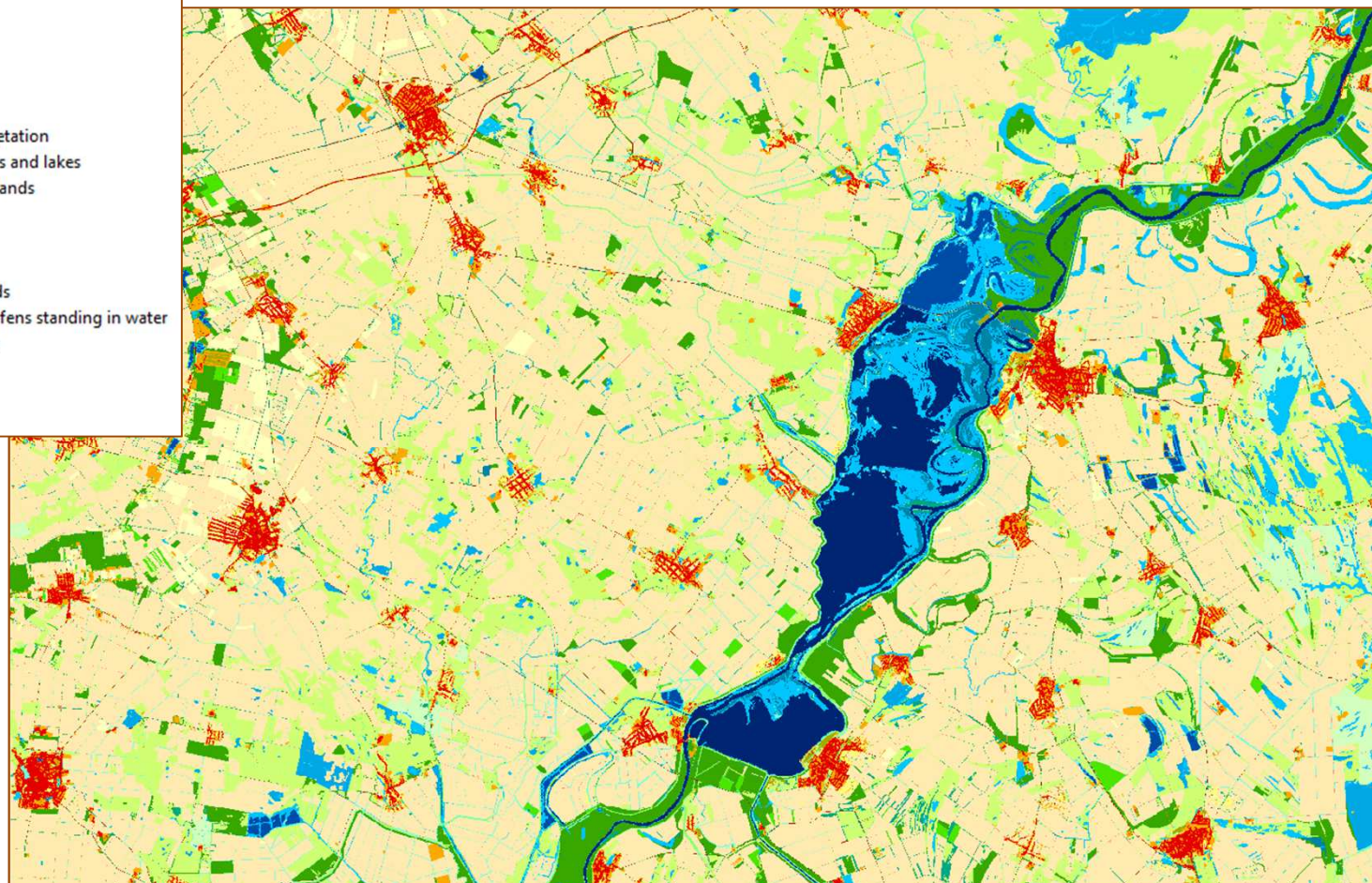

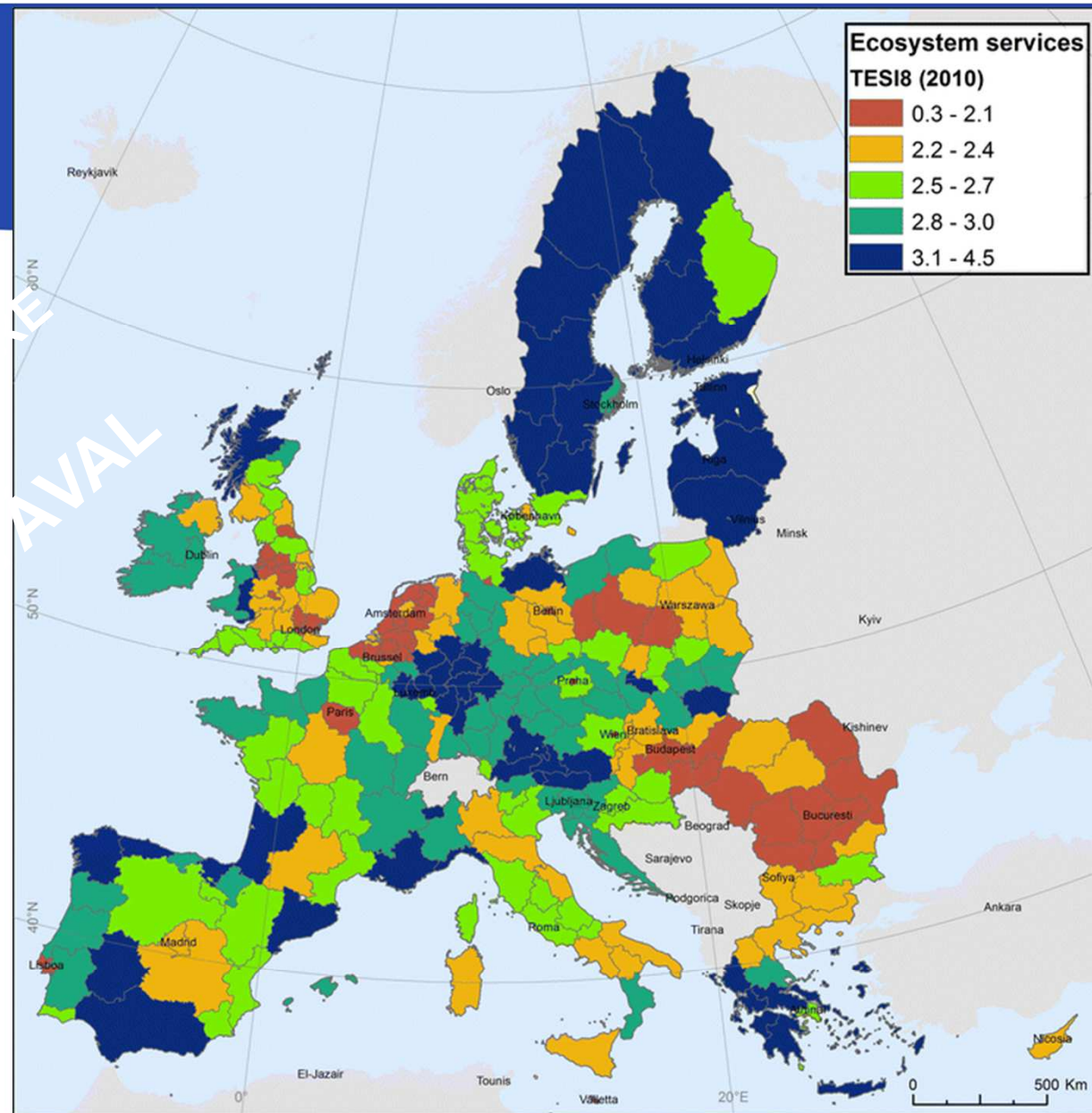
ÖKOSZISZTÉMA TÉRKÉP

A természetvédelem országos programja.

- 110 - Built-in areas
- 121 - Wooded green urban areas
- 122 - Non-wooded green urban areas
- 131 - Paved roads and railways
- 132 - Dirt roads
- 210 - Arable land
- 220 - Permanent crops
- 230 - Complex cultivation pattern
- 300 - Grassland and other herbaceous vegetation
- 314 - Annual salt pioneer swards of steppes and lakes
- 320 - Dry, semi-dry and fresh closed grasslands
- 330 - Other herbaceous vegetation
- 400 - Forest and woodland
- 440 - Plantations
- 450 - Other ligneous vegetation, woodlands
- 510 - Tall-herb vegetation of marshes and fens standing in water
- 520 - Fens and mesotrophic wet meadows
- 530 - Wooded wetlands
- 610 - Lakes
- 620 - Rivers

Teljes ökoszisztéma szolgáltatás index 8 ÖSZ-re (TESI8) Maes et al. 2015
Landscape ecology, 30, 517-534

KITEKINTÉS, VÁRHATÓ EREDMÉNYEK

A természetvédelem országos programja.

- Ökoszisztéma szolgáltatás térkép városokra is
- Zöld Infrastruktúra fejlesztés – célzott zöldítés ismert hatásokkal
- Érintettek/szektorok bevonásával az ÖSZ téma közüggé válhat
- Beépülés a joggyakorlatba – területfejlesztés szabályozása
- Fenntartható fejlődési célok támogatása

ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

zöldinfrastruktúra
a természet hálózatai

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

ökoszisztéma-
szolgáltatás
a természet ajándékai

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Regionális
Fejlesztési Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE